Број 8 У Новом Саду, у уторак 13. јануара 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Ко је одговаран?

Године 1901. управа радикалне странке позвала је на одговор управу либералне странке због неких клевета Добила је одговор: — Ено вам Јанко Перић! Наш је лист „Браник“, а одговорни уредник је Јанко Перић. Разговарајте се са Јанком Перићем.

Данас кад је реч о томе, ко носи моралну одговорност за оно што излази у „Бранику“, чује се и опет: Јанко Перић! Ено Јанка Перића!

Још до пре године дана био је на „Бранику“ потписан једино Јанко Перић, као одговорни уредник. Па јели и онда 'ма коме мало на памет, да сматра Јанка Перића као главу „Браникову“, као онога, који даје правац листу.' Никоме! Чак ни члановима либералне странке.

Сви су знали, да правац „Бранику“ одређује у појединим питањима др. Илија Вучетић да се сви важнији рукописи носе њему и да их он цензурира и поправља.

Данас је још и друкчија ствар.

Данас је исписано на „Бранику“ осим имена одговорног уредника Јанка Перића, још и име дра Михајла Полита као управника, директора. Шта значи то?

Управник код листа је оно исто што и управник код позоришта, управник код фабрике или ма где. Он је душа подузећа, он даје правац, управља, и по себи се разуме, он највише јамчи за све и према томе носи и највећу одговорност, нарочито — моралну.

Није било ни управника циркуса, а најмање управника једнога листа, који је ту одговорност одрекао. То је ново морално гледиште. И ми остављамо сваком да пресуди, шта значи то, кад др Полит, управник „Браника“ потпушта или допушта (све једно је), да друга личност излази и очитује у томе листу: Сваку одговорност, за све што излази у „Бранику“ носим ја!

Може се написати свашта, ал то не мења ствар. Оно што је право, оно што излази из саме ствари и оно што постоји у целом свету, то се не може извртнути ни код нас! Управник једног листа, чије је још име штампано на листу, не може и не сме да се извучне испод моралне одговорности.

Зар кад је да се ослави, онда је глава и управник „Бранника“ „велики српски родољуб“ др. Полит,, а кад је да се носи одговорност: ено вам Јанка Перића. А др. Полит се одриче садржине „Браника“ као Петар Христа. Тога није нигде било. То је крајње кукавиштво и нова — морална основа.

Има женских свирачких друштва по великим варошима, где лепим женскињама које и не знају свирати, даду вијолину у руке. Оне управо не свирају, као остале, али се граде као да свирају те вуку гудалом да би мислио свет: „лепа банда!“

Ми би сад требали да верујемо, да се овако што догађа код „Браника“. На то нас бар упућују изјаве, да др. Полит тамо није ништа не носи никакву одговорност. Он је бајаги метнут на прво место код „Браника“ као најлепши, ал он не свира; то изгледа само публици да свира, а гуди управо само Јанко Перић. Но то није тако. Све оне нискости и глупости по „Бранику“ носе тако јасан печат огорчености Политове, да се у том нико не вара. Свира он, свира и то прву вијолину, а што је свира онако погрешно и очајнички, то је друга ствар. И за ту свирку не треба да се скрива за друког.

Јер за бога, Јанко Перић је веома добра душа, о том нема спора. Он хоће тако радо да заклони др. Полита, он хоће да буде и главни одговорник и главни виновник и да одговара за управу либералне странке и за њен лист. Ми нисмо тако сретни да изближе познајемо Јанка Перића, али смо видели, да и управа либералне странке, није истицала Јанка Перића нигде, чиме би се бар донекле доказало, да га и у ствари сматрају као прва или иоле значајна човека у либералној странци

Према свему дакле, не може нико уверити свет, да је Јанко Перић оно, што није. Не може он носити моралну одговорност пред публиком за све оно што је у „Бранику“.

Што се тиче морала, кога толико истиче др. Полит у уводном чланку 8. броја „Браника“ (јер свака детињарија и свака глупост онога чланка јасно виче: Ја сам др. Полит, да кажемо само ово:

Морално би било стати па одговарати, кад је већ исписано на „Бранику“: управник др. Мих. Полит Десанчић.

Зна се ко највише говори о моралу. Зна се, коме је потребно да непрестано говори о том. Анонимна писма, лупешка подметања одбрана дефрауданта то је морална основа оних, који су се у туцинданском догађају крили за потпуно невиним Јоксимовићем, а данас хоће да се сакрију за Јанком Перићем.

Мислимо да то не може да буде и да је свет на чисто с тиме: ко је одговоран? Исправљену погрешку можемо да примимо, Јанка Перића као онога који одговара, не!

Тридесет жалосних табака.

Ревизор српских народно црквених фондова, Чеда Милутиновић, поднео је саборском одбору у последњем заседању 5 извештаја, који износе на 30 табака разних примедаба Нами је жао што не можемо у овај мах донети све те извештаје, али ћемо донети за сад мали извод, да се види: шта све бива код српских народних црквф. фондова, као и то: Зашто се патријарх Георгије бори против контроле и зашто би желео да опет дођу његови лични и начелни пријатељи у саборски одбор?

Ево шта прича извештај:

На терет рачуна административних трошкова исплаћивани су из благајне срп. нар. црквених фондова и таки издатци, који не спадају у административне трошкове фондовске н. пр.:

Назначено је на дотичном акту, да свота од фор. 693·65 спада у набавку намештаја, у коју сврху је патријарху Георгију одобрен зајам од фор. 40.000 — Према том није оправдано што је горња свота из резиденц-фонда исплаћена, и то на терет рачуна градње резиденције.

Исплаћено је архитектима за израду нацрта и то: фор. 793·72 за нацрт зготовљен за даљско властелинство и фор. 318·90 за нацрт за градњу семинара богословског. И ове своте исплаћене су на

ПОДЛИСТАК.

ДЕТЕ.

Jean Richepin.

I.

Мала станица је била на париско-лијонској прузи. Кондуктер не без презирања повиче сањивим путницима име станице: Laiut-Felicien du Mont, један минут!

Жељезница је одмах затим са гласним хуктањем даље јурила и на брзо је ишчезла, као да се стидела, што је и због таке маленкости морала да стане.

На овој малој станици било је цело званично особље господин Верди и његова жена. Он је сам себе називао поглаваром станице, а својој жени би давао скромнији назив »жељезнички стражар«.

Имали су они и једног синчића отприлике од две године, коме је било име Емил, али су му родитељи тепали Миле. — Он је био родитељима цела срећа, сва радост и особито је господин Верди био без мере поносит због свог сина.

Једно јутро поглавар, постаје, по свом редовном обичају, поведе собом на посао и малишу, да се за време одмора може посиграти с њиме.

За цело време рада мали Миле се врло добро понашао и ни једанпут се није заплакао. И кад се Верди, забаве ради, бацио на земљу и четвороношке почео пузити, дете се тако слатко смејало и хватало је својим ручицама главу очеву. Срећни бабо сав се топио од радости и смејући се повиче Милу:

— Дед' ми сад певај, синчићу!

Малиша укочи врат па закукуриче, као млад петао. — Да пукне човек од смеја. Како је само накривио главицу. И како је златан, кад отвори своја малена усташца, у којима је још фалило неколико зуба.

Верди заборави силне бесане ноћи, које му је дотле синчић проузроковао и мислио је само на оне пријатне, лепе успомене, које му је син у души оставио; на прво смејање, на прво пужење, па прву реч, кад је махао руком и изрекао: »папа«, на први »поч«, на први корак, речју на све оно, што је родитељима свагда тако ново и чему се они тако радују.

Сјајећи од среће играо се и лудирао целим путем са Милом. Крај њега се сасвим и он подетињо.

— Миле, запитао га је и подражавао дететов говор, како ради жељезница?

Миле са спретним малим ножицама овамо-онамо поче скакутати и са надуваним обрашчићима показивати: Фу! фу! фу!

Ту нема сумње! Бар по назору Вердијевом ово је било верно подражавање жељезнице. Отац је од смеја и усхићења једва могао к себи доћи; овоме је он научио Мила, као што га је научио и томе, како треба подражавати маукање мачке. угасити лампу, ражљутити тетка-Анкиног папагаја и стотину других ствари.

У овом тренутку појави се Вердијева жена Марија са заставом.

— Долазили већ брзи влак? — запита Верди, кога су шине раздвајале од жене.

— Дабогме, тек што се није појавио.

Обоје стадоше ослушкивати. У идућем тренутку густ, бео дим покуља из тунела. По дрхтавим шинама јурио је и грмио влак.

Мама, мама, повиче Миле, кад смотри жељезницу.

Отргне се из очевих руку и подражавајући потрчи напред: Фу! фу! фу!

Изненада запара страховит узвик ваздух; дете је трчало према жељезници.

— Миле! ако Бога знаш! Миле!

— Фу! фу! фу! понављало је дете све гласније.

Као муња је јурила жељезница; затим се све тишије и тишије чула.

На три корака од шина лежало је у крви мало тело Милово.

II.

Подигли су малишу и однели у кућу.

— Ох, Боже! Боже! — вриснао је Верди

терет рачуна админ. трошкова и ако се обе своте тичу патријарха Георгија.

Исто тако на терет рачуна неприкосновеног фонда исплаћено је 1900. год. 1677 круна за премеравање ковиљског рита митрополије карловачке, који патријарх издаје под закуп, те приход од истог ужива. Настаје питање, зашто је рит премераван, и зашто је свота од 1677 круна из неприкосновеног фонда за премеравање рита исплаћена?

Према одлуци бр. С.О 822/228 ex 91. исплаћено је из неприкосновеног фонда на рачун непредвиђених трошкова патријарху Георгију као администратору бачке епархије фор. 1000 — за уређење архиве епархијског школског одбора бачког. Прорачунска ставка за непредвиђене трошкове неприкосновеног фонда не може се сматрати да је предвиђена за уређење архиве школског одбора бачког, пошто уређење епархијских архива спада у дужност дотичном школском референту, те према том тај превелики издатак не може бити оправдан. У осталом, коме је плаћено фор. 1000 т ј. ко је уредио тај архив школског одбора епархије бачке?

Према одлуци бр. С.О. 1584/532 ex 92. продано је 30 јут. 327□° ораће земље у Кулпину патријарху Георгију услед његове усмене понуде за цену од фор 7152. Ова земља припала је неприкосновеном и клирикалном фонду као оставина иза епископа Платона Атанацковића; према том, настаје питање да ли је оправдано што је земља (народно-црквено добро) даље продана?

Према приложеним исказима о плаћању еквивалента свота од фор. 3278·79 припада рачуну интеркалара, коју патријарх Георгије има платити; но исти обрачун еквивалента има се још једаред код порезног уреда извидити.

Кр. уг. министарство својим дописом од 2. марта 1898. г. бр. 6540 ex 96. доставило је своје примедбе всл. саборском одбору на приказане интеркаларне рачуне епископије бачке с тим, да сувишак примљеног новца на управу износи фор. 250·61, а не фор. 145·51, те према том има патријарх Георгије у корист интеркаларног рачуна још фор 105·10 да унесе.

Услед тог под бр. С.О. 4771/1439 ex 98 одлучено је, да књиговодство српских народних фондова поново ревидира исте интеркаларне рачуне.

Књиговодство је пронашло овај пут да патријарх Георгије има поред горе споменутог сувишка од 145·51, који је већ унешен у благајну срп. нар. фондова, за рачун интеркалара епископије бачке још ф. 4·10 да унесе у толико, што у интеркаларни рачун убележене две краве у вредности од фор. 91 — припадају патријарху, а такође има да отпадне и наводна диференција у рачуну од фор. 10·—. При свем том и ова напослетку исказана свота од фор. 4·10 није унешена за рачун интеркалара као што је то према одлуци бр. СО 4771|1439 ex 1898. решено.

У погледу својине продате две краве постоји под док. бр. 72 од 1892. признаница, која овако гласи: „Против признаница преко фор. 91·— а. вр.; које сам доле потписани предао јерођакону Г. В. економу епископског двора у Н. Саду као своту од продане две краве на темеринском вашару, које су као својина епископског двора биле на паши манастира Ковиља. У Н. Саду 30. јула 1902. г. М. Ђ. с. р. игуман.“

Према овом отпада тврдња под бр. СО. 4771|1439 ex 1898. да две продане краве не спадају у интеркаларни рачун еписк. бачке наводно, што епископија, за време интеркалара, није имала никаквих крава. Поред тог факт је да се у расходу дотичног интеркаларног рачуна налазе издатци на издржавање крава, а види се такође да су и телад продавана. И тако спадају у приход интеркаларног рачуна своте:

ф 91 — за продате две краве,
ф. 14 — за продато воће
ф 10 — за продато теле 28. јануара 1891. год.
Укупно ф. 115 — од које своте отпада
ф 9·90 диференција у сабирању
ф. 105·10 коју своту патријарх Георгије има да унесе за рачун интеркалара епископије бачке у толико, што је исту своту ревизија од стране кр. уг. министарства исправно пронашла

Патријарх Георгије набавио је за рачун интеркалара намештај у износу од фор. 2743·86 и портре свој у износу од ф. 70·—, што се према бр. СО. 5012|1742 ex 1895. имало уврстити у инвентар епископије бачке уз документе, које патријарх има набавити за купљен портре.

Настаје питање: да ли је оправдан издатак за намештај и потре на терет интекаларног рачуна с обзиром на §. 19. декл. од 1779., где је наглашено, да се само „нужни“ трошкови имају, из интеркаларног прихода подмиривати?

Засебно вођен рачун о епископском винограду у Новом Саду т. зв. „Исајлово“, исказује

приход у 1891. год. од фор. 1244·10
расход „ „ „ „ „ 711·64
Чист приход од фор. 532.46

Патријарх Георгије приметио је својеручно*) на овом рачуну, да је цео приход од „Исајлова“, који се састоји из натуралија, потрошен у кући, а потрошено је и

950 л. бела вина по 30 нч. фор. 285·—
100 „ црног вина по 50 „ „ 50·—
25 „ шљивовице 1·— „ „ 25·—
укупно фор. 360·—,

која је свота плаћена јеромонаху С. П. из Карловаца, те настаје питање: ко је продао ово пиће, које је у интеркаларни рачун епископије бачке убележено.

Патријарх Георгије Бранковић подигао је из благајне срп. нар. црк. фондова дана 22. јануара 1891. г. у име епископске дотације као „природни администратор“ (?) темишварске дијецезе фор. 6200 за време од 1. јула до 31. децембра 1890. год., а у име канцеларијског паушала за исто време и исту дијецезу 150 форината 11 новч. Исто тако на рачун интеркалара темишварске дијецезе патријарх Георгије, као „природни надзиратељ“*) (?) дијецезе темишварске, подигао је дана 23. октобра 1891. г. у име епископске дотације за прву четврт 1891. г. ф. 2.825·— и ако се епископска дотација не исплаћује на терет интекаларних рачуна. У погледу ових исплата није донешена одлука од стране всл. саборског одбора, услед чега настаје питање: да ли су споменуте исплате у укупном износу од фор. 9.175·— оправдане у толико, што је патријарх Георгије дана 1. (13.) маја 1890. г. почела уживати архиепископски приход карловачке митрополије.

Патријарх Георгије Бранковић, као епископ темишварски, није унео П. оброк 1890. године, сентомашког прореза за пустару „Сириг“ у износу од фор. 66·67.

Патријарх Георгије ступио је у уживање митрополијских прихода дана 1. (13) маја 1890. године, а 25. априла 1890. г. исплаћено му фор. 3.100·— у име епископске дотације темишварске дијецезе за месеце: април, **мај** и **јуни** 1890. године.

*) Пре 6—8 месеци је било говора о манастирским рачунима.

*) Види „Тумач“ стр. 183. §. 2. и §. 3., тамо не стоји да патријарху припада паушал и епископска дотација за надзор, који у осталом припада сад саборском одбору.

Политички преглед.

Прилике у Угарској. Седницу угар. сабора од суботе био је испунио Геза Полоњи својим говором. Главно му је било да узме Тису у одбрану, и нападне опструкцију, а нарочито пучку странку. Опозиција га је врло често прекидала и подругљиво заједала. И у самој Кошутовој странци врло многи нису задовољни са Полоњијевим говором, јер је сувише далеко ишао у похвалама владе. Још је гроф Аладар Зичи интерпелисао Тису, због његове наредбе о зборовима. Тиса је одмах одговорио, да је та наредба издата само за оне срезове, где су социјалистички смерови уједињени са народносним смеровима, као у арадској, тамишкој и торонталској жупанији. Главно је ово друго, а то су народности, и истакао је срезове где су махом Срби. Ово за себе врло много каже свакоме оном, који хоће мало да размишља. Но то уједно најбоље сведочи, како ће се спровести нови избори, а нарочито у народносним срезовима.

У суботу после подне одржан је министарски савет. Саветовало се о томе, какав извештај да поднесе министар председник Тиса владару, кад данас, а сутра, отпутује у Беч и буде примљен од владара. Но саветовало се и о том, какве мере да се предузму против опструкције.

Са далеког истока. У политичком свету говоре само о томе, како сви најновији догађаји сведоче, да ће се спор између Русије и Јапана решити мирољубивим путем. Управу над источно-азијским стварима поверио је цар опет грофу Ламсдорфу, а то сматрају за најјачу подлогу мирољубивог решења. Даље се износи, како Русија неће ништа више попустити Јапану у начелу, но да ће Јапан пристати и на досадање уступке. Међу тим ратне припреме и размештање војске траје још упек. Од како је руско јавно мнење отворено

таким гласом, који је једва личио човечијем гласу.

Марија је јаукала, плакала, нарицала Ал' кад виде, да јој муж дохвати пиштољ и управи га на чело, одједанпут скочи.

— Не, не, То не! Само то не! викала је жена и изван себе од грозоте истргне мужу оружје из руке.

Верди испусти из руке пиштоље и обоје горко заплакаше. Али човек опет затим стане отимати пиштољ и у очајању повиче:

— Не, дај ми . . . свему сам ја крив свему! Требао сам га задржати . . . нисам га требао водити собом . . . Ја сам кривац. Ја сам грешник! Опрости!

Борили су се међу собом и викали су дивљим гласом, јер је Верди отимао ваздан пиштољ из њених руку.

— Не, не, не! Молим те, преклињем! Вриштала је млада жена. — На коленима те молим не убијај се!

Али је муж није слушао.

— Не убијај себе! Ох, Боже, шта да радим, да се не убије? Дај ми какву спасоносну мисао, мој Боже!

Верди изненада пусти жену; изгледало је, као да је напустио своју грозну намеру.

Онда осети неки мекан предмет међу својим ногама, који кад погледа, стаде му се срце цепати: прве ципелице Милове, мајушне, црвене, не дуже од једног прста . . .

Сад се не могаде дуже уздржати. Појури у кујну и дограби кујнски нож . . .

— Човече, човече! викала је жена, кад виде, да муж хоће да се закоље. Стани! Стани... слушај мене! Чуј све! Знај, да ти ниси ништа изгубио! Ништа! Миле и није твој син!

Човек се окрену. Ноге му поклецнуше, као да му се на плећа свалио цео кров. Нож му испадне из руке.

— Шта . . . шта кажеш?

— Није био твој син. Кажем теби, драги муже . . . Није био твој син . . .

— Грозна жено!

Са осим речима дохвати Верди пиштољ, који је на земљи лежао и испали га на жену.

Затим као полудео излети из собе и ни на ум не узе своју шогорицу, која се баш у том тренутку враћала из села.

— Анка! Анка! говорила је испрекидано Марија, коју је зрно на смрт ранило. Кроз једну годину . . . или кроз шест месеци . . . или кроз неколико недеља . . . кад се већ мало заборави ствар . . . казаћеш мом мужу . . . је ли сејо, казаћеш . . . да је Миле . . . његов син био . . . као што знаш . . . а сам Бог знаде . . . да је ово био једини начин . . . иначе би се убио . . . сиромах . . . Је ли, Анка . . . казаћеш му то . . .

После једног сата издахнула је у наручју своје сестре.

Превео **Бранко Јовић.**

попретило Енглеској да ће јој задати удару њену Ахилову пету, у Индији. У Енглеској су јако мирољубиви и веле да желе сад искрено, да се спор између Русије и Јапана реши мирним путем. То решење би било у виду међусобног уговора на дуже време.

Вести из места и са стране.

Хајка против официра Србије.

Познато је, да су и већи део „човечна“ овропска дипломација и многи други другови устали против завереника официра у Србији од 29. маја. Познато је да се такови преврати и такове завере догодиле и другде, као у Русији и т. д. па да се није ускомешала човечност о дипломације ни савест других кругова. И та хајка још никако да престане. Сада је један осечки официр Шандор Рода, написао под именом „Рода — Рода“ један роман. Садржина му је, да је „Роду — Роду“ позвао на витешку задовоштину један официр краљевине Србије Рода Рода му је ту задовољштину ускратио, са наводом: да од убиства краља Александра не сматра ни једног официра Србије достојним за двобој. Официр Србије пријавио је ствар ратном министарству у Бечу, но Роди се није ништа десило, што значи да и војна власт одобрава његов поступак. Чивутска штампа са задовољством јавља садржај овога романа, за који вели да је изврстан. Држимо, да официре у Србији неће ни најмање дирнути и да ће се посветити дужностима и узвишеном задатку према својој отаџбини били.

Трговац с девојкама.

Ова срамна трговина још увек цвета и напредује и ако има људи, који се озбиљно баве тим, да јој на пут стане. Још увек има људи, на жалост нађе их се који у друштву заузимају и по неки положај да потпомажу тај нитковски занат, али звекет од новца још заглушује уши и онима, који се заветоваше на вечиту сиротињу. Стара је пак истина, да најпрљавији послови доносе највећу чисту хасну. — Тако је пре неколико недеља син Израиљев, неки Брајер, дошао у Берлин и упозна се с неком фамилијом у којој је било две девојке. Са старијом — Јени — верио се. Полиција је то дознала, дозвала девојку и родитеље и предочила им слику младожењу а тако исто и списе, из којих се видило, да је „младожења“ због трговања с девојкама већ био кажњен. Девојка је ипак хтела да се „уда“ и оде из Берлина с младожењом у Беч, а сестри млађој пише, да јој дође. Кад је и млађа дошла писале су још родитељима из Беча. Доцније стигне писмо од старије, у какву је несрећу и јад запала. Родитељи се обрате полицији берлинској, која се упела, да им уђе у траг.

Шта све људи не славе.

Сада некако навршује се четрдесет година, како је „аустријска“ војска ишла у Шлезвиг Холштајн да за пруску вади кестење из ватре, да заједно освоје, заједно „управљају“, заједно „вуку хасну из те покрајине, да створе узрок рату, који је две године доцније довео до катастрофе на Краљевом Двору (Кенигрецу) и у Италији. И српске се крви ту пролило, и српских је костију ту посејано! Људи, у које је ушла манија за јубилејима, хоће и то да прославе. Нева им буде. Али би ипак боље било, да на дан те славе плачу — него да се веселе!

Изгорело позориште.

На крајњој тачки транссибирске жељезнице, у Владивостоку, изгорело је позориште. Пожар није био за време преставе, те није нико ни озгорео, и ако је штета велика.

Др. Поточњак пред судом.

Све што се ради у Хрватској и Славонији, то је јединствено. Јединствена управа, јединствена парламентарност, јединствени закони о штампи и удружењима, који постоје, али су наредбом суспендовани до бољих времена... Избори су доспели до врхунца савршенства, а приликом ове расправе осећа се још зао дух хедерваријев, још има људи, који иа се боје.

Расправа се води делом јавно, делом тајно. Није ту у питању ни повреда морала ни породична част, ни велеизадја, него се то ради зато, што је Поточњак штампао нешто, што је у Угарској било пред судом и прошло без казне, али је у Загребу запљенио то државни одветник!

Поточњак, као и многи други, бивао је затваран, водила се свестрана истрага против њега, пуштен је на слободу (али је чамио дуже времена); материјално је упропашћиван па му се и сада чине сметње: не даду му да се брани, као што би хтео и требао! Он је један од оних изузетака међу хрватским политичарима, који би хтео слогу са Србима и заједнички рад, и то му је канда највећа кривица! Надамо се, да ће сретно пребродити и ту несрећу, а да неће клонути, о о том смо унапред уверени.

Сведоци се свестрано испспитују и хоће се да докаже невиност Хедерваријијева и да је Поточњак заслужио, да још горе прође, него што је прошао. Између осталих замерака Поточњаку, замера се још и то, што је потписао „пучучанин (народњак)“. — Говори су били исцрпни и дуги. Говорио је бранилац Хинковић и сам Поточњак. Што се тиче оптуженог Кораћа, његова је ствгвар застарила, а и Поточњаку фали само још три дана до застаре. Међутим избило је на суду и нешто — класично. — Бивши закупник банове земље Ертл, назвао га је варалицом и изнео у брошури. Кад је тужен, бан је проглашен невиним, а али зато, што је Ертл повукао своју тужбу, а Ертл је тужбу повукао, јер му је обећано, да ће му се накнадити претрпљена штета!! Даклеле није баш све онако, како доказује државни одветник. Поточњак је завршио своју обрану изјавом, да од суда не тражи никакве милости, него самою правду. Пресуда није још изречена.

Посланик Вееселовски.

Споменули сио, да се води против овог словачког народносног посланика парница пред њитранским судом. Данас (у понедељак), ће порота имати да пресуди. Док се парница а заврши, рећићемо коју више.

Професор Павле Поповић,

вредни српски књижевник, ккоји је у више маха радио у Дубровачкој библиотевци, не може више тамо радити, јер му смета поллитичка власт. Овај поступак аустријске полиције се не може оправдати, јер је Поповићу забрањено оно, што је дозвољено свима странцима. Свакако је знак времена кад се Србима забрањује улазак у архиву старог славног града Дубровника!

Промоција за докттора медецине.

Јављају нам из Будимпеште, да је 10. (23.) јануара о. г. бивши главни уредник „Србобрана“. г. Паја Мандровић промовирран на будимпештанском уиверзитету за доктора целлокупне медецине.

Немачки лист у Београду.

Почео је излазити у Београду „Serbisches Tagblatt (Српски Дневник)“. Излази сваки дан. Цена му је на годину 38. к. Заступаће српске интересе и хоће, да стран свет о српским приликама што боље упозна.

Из војничкког света.

Чешки посланик Клофачч је износио и износи све што се по касарнама д догађа, на местима, где лежи најбоља снага народнана, да плати најскупљу своју грађанску порезу — порезу што се крвљу плаћа. Тако јављају из Прага, да су тамо злостављања војника на дневном р реду, особито код артиљерије. — У Шопрону се п побунили коњаници, који су задржани да служе ч четврту годину и позатварани су. — У Минхену ј је осуђен један официр, што је злостављао свог (возојника) послужитеља, и још онда има света, који заммера борби против милитаризма. Као што данашњи калуђери раде у корист противницима оне релиигије, коју треба да заступају, тако је и сурова солдатеска највећи непријатељ милитаризму. И овде ввреди она пословица — „што горе — то боље“!

Мећаве по Босни,

Пишу нам из Сарајева: „По цијелој Босни је пао висок снијег, те су сви путеви завијани. Права што-но ријеч, јованска мећава. Жељелнице се једва крећу, не стижу на вријемне, пошта заостаје, па и сам барон Албори, земаљскка поглавица, морао је прекинути пут, јер се био кренуо да обиђе зарад прегледа и надзора. Завијанее су све стазе и богази и свијет не памти (на мјеститма) тако велика снијега. У Босанској крајини и јужније од ње, уз далматинску међу, заустављен је и поштански промјет.“

Шта још неће бити.

Човечији дух не мирује, и поред толико добрих, целисходних проналазака, налази све више и више. Телеграф и телефон је већ у употреби. Телефотографије (т. ј. да се нацрта лик нечији и да се пренесе слика телеграфским путем), већ је давно у употреби учинила је силне услуге полицији. Сад је пронађен и телеаутограф, којим ће се моћи на даљину преносити и рукопис онако, како је написан!

Књижевни Одбор Матице Српске.

Имао је у четвртак 8. (21.) јануара о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштзеног. Од предмета наводимо: Јосиф Шкултети, књижевник у Тури Св. Мартину, примио се, да за „Летопис“ напише расправу о савременој словачкој књижевности. — Николај Карабка, књижевник у Петрограду, примио се, да за „Летопис напише расправу о савременој руској књижевности. — Како је др. Лаза Секулић изјавио, да му послови не допуштају, да спреми говор о пок. члону дру Исидору Ћирићу, уступа се акт Књижевном Одељењу, да умоли другог ког члана говорника. — Члан Васа Вујић изјавио је, да спрема говор у спомен прем. члану Стевану Лазићу. — Извештај секретарев о одлуци Редакционог Одбора, да се 223. и 224. књига „Летописа“ изда уједно. Узима се на знање. — На питања неких писаца, Кад ће им се рукопис штампати, има се одговорити онда, чим дође на њих ред. — Нису примљена за „Летопис“ позоришна дека непознатих писаца: „Стеван Дечански“, трагедија у пет чинова, и „Ревизор“, комедија у једном чину. — Примљени су саставци „Медо Пуцић“ од Марка Цара, и „О церемонији побратимства“, од Св. Грубача. — Издани су на оцену рукописи: „Документи о учешћу Југословена на слов. Сабору у Прагу гон 1848“, „Крсно име или слава“, „цртежи“, „Животопис Мите Орешковића.

Светосавске беседе.

Српска великошколска омладина у Београду приређује на дан св. Саве велику игранку у просторијама „код Коларца“. Чист приход у корист фонду за потпомагање сиротих великошколаца.

— Српско певачко друштво у Загребу и Загребачка добротворна задруга Српкиња приређује на дан Св. Саве, у просторијама зем. глазбеног завода беседу с игранком. Чист приход намијењен је загребачкој добротворној задрузи Српкиња.

— Српска омладина травничка приређује светосавску беседу у гранд хотела Влашића на дан Св. Саве. Чист приход намјењен је сиромашним ученицима српске школе.

— Српска прав. црквена општина у Прњавору приређује св. савску прославу и вечерњу забаву на дан Св. Саве у српској школи. Чист приход намјењен је у корист овомјесне српске народне основне школе.

— Светосавску забаву са игранком приређује српска омладина у Краљевчанима уз припомоћ Срба учитељских приправника из Петриње у недјељу дне 18. (31.) јануара 1904. у просторијама општинске гостионе.

— Српско академско друштво „Србадија“ у Грацу приређује на дан св. Саве 14. (27.) јануара 1904. свечану сједницу у славу Стевана Митр. Љубише.

ИЗЈАВА.

„Браник“ је донео вест, да сам ја на глас о Еремићевој емрти ноћу отпутовао са г. Јашом Томићем и са гђцом Јелком Лујановићевом у Кикинду, да средимо радикалске менице.

Изјављујем да је ова вест потпуно неистинита а у потврду тога, нека је ово примећено:

Ја сам на туцин-дан у 9 часова пре подне потражио допуст, да одем својој деци у Меленце и Божић проведем, па сам га и добио. О погибији Еремићевој био сам извештен тај дан у вече у 7 часова.

Сутра дан (на бадњи дан) кренуо сам се у 7 часова у јутру из Карловаца за Н. Сад у друштву са г. г. Мирком Балубдићем и Миланом Пекаровићем, богословима и са Миланом Илкићем штампаром из Берлина. Ту сам на жељезничкој станици провео са реченим г. Миланом Илкићем, до поласка воза у Ст. Бечеј (кренуо се у 9 сах. пре подне). Од Новог Сада до Ст. Бечеја путовао сам у друштву са архитектом г. Пелцом из Н. Сада и његовом гђом Јованком, забавиљом и Мирком Балубдићем, богословом. Од Ст. Бечеја до Меленаца путовао сам преко Турског Бечеја и био сам у 4 сах. и 7 мин. по подне у Меленцима и одсео сам у кући своје деце.

То вече и први дан Божића до подне провео сам са својом децом, а после подне од 5 до 7 часова у читаоници у друштву г. г. Паје пл. Бибића, Душана Теодоровића, Светозара Николића и Милана Маркуша, затим кратко време у друштву неколицине мојих пријатеља ратара. Сутра дан у подне отишао сам жељезицом у Кикинду.

У Кикинду сам отишао чисто својим приватним послом и говорио са г. г. Пером Прекајским, Теофаном Петровићем, Николом Николићем и Симом Јовановићем. Коме ни ово није доста, тај нека дође до мене, па ћу му и односне списе показати, који се на тај посао у Кикинди односе.

На путу у Кикинду се нисам састао са г. Јашом Томићем и госпођицом Јелком Лујановићевом, нити с њима могао што уговарати и радити. Трећи дан Божића сам се сам преко Ст. Бечеја вратио у Карловце.

Ово стоји, а све остале комбинације остају као неистина, те нека и то сви знају, који су се за ову ствар заинтересовали.

У Карлевцима 24. јануара 1904. г.

Мата Косовац.

Браћо Срби!

На периферији епархије пакрачке, на мртвој стражи Српства и православија у селу Повеличу, где је само 15 православних домова, — прегла је она шака Срба, да си на место досадање стара трошне дрвене цркве, подигне нову зидну угледнију богомољу. Па пошто им још знатна свота у ту циљ недостаје, то се — дозволом високе владе од 15. октобра 1903. бр. 79951 — потписани обраћамо на сваког брата рбина с молбом, да овој сиромашној браћи војим ма и најмањим прилогом у помоћ приче.

Имена приложника биће изнесена у јавности. Осим тога записаће се имена њихова и у спомен-књигу, која ће у цркви на вечито бити похрањена.

У Гор. Средицама, 1. (14.) јануара 1904.

Пошта: Капела код Беловара.

Одбор за сакупљање милодара:

Милан Дракулић, председник. А. Поповић, администратор.

Нико Гвозденчевић.

Андро Милаковић.

Брзојави „Застави.“

Стигли 12. јануара.

Крупне ствари у изгледу.

Будимпешта. У току ове недеље очекују се догађаји, који живо занимају политички свет. О смеровима Тисе не знају ништа ни најугледнији чланови владине странке. Мисли се, да ће Тиса предложити, да се данашње саветовање не закључи све дотле, док војни предлози не буду решени. Бес који ће избити код опструкције неће бити значајан, ако не буде нашао потпоре. Кад регрутни предлози буду изгласани Тиса ће сабор распустити.

Долазак Куенов у Будимпешту.

Будимпешта Гроф Куен Хедервари стигао је јуче овамо и неће путовати у Египат.

Из угарског сабора.

Будимпешта. На дневном реду је законски предлог о броју регрута. Јован Молнар (пучка странка) и Бедехази (независан дивјак) говоре против.

Руско-јапански спор.

Порт-Артур. Руска флота лежи спремна за пловидбу у пристаниште. Руски виши официри држе, да ће за дан дан бити решено: хоће ли бити рата или мир.

Трговина

БУДИМПЕШТА, 23. јануара. Недељни извештај Р. О. Раичића са будимпештанског централног трга за животне намирнице.

Живина. И поред јаког довоза, а услед јаче месне потрошње и тражње иностранства, посао тече живахно и цене су очвршћале.

Продају се домаће кокошке по 2·50—2·80, а српске 1·80—2·20. — Домаће ћурке 6·——7·—, а српске 5·——6·—. — Домаће пловке 2·60—3·—, а српске 1·40—2·50. — Домаће гуске 6·——6·60, а српске 5·80—6·20 круна пар.

Јаја. Посао је нешто чвршћи; довозе се само мање партије; домаћа роба нотира 78—82, сибињска 76—78, српска и бугарска 72—74 круне оригинални сандук (1440 комада).

Зечеви. Месна и инострана тражња јача; продавани су по 2·20—2·50 круне комад.

Свињска маст 130—135. — Сланина 112—115, паљена прима 120 круна 100 кила.

Клана живина. Кљукане гуске 1·15—1·20, прима 1·20—1·30. — Ћурке 1·20—1·26 круна кила. — Пилићи за пржење 1—1·20, а кокошке 1·20 до 1·50 круна комад.

Адреса за телеграме: **Raičić, Budapest.** — Адреса за пошиљке робе: R. O. Raičić, Budapest Centralmarkthalle.

*

БУДИМПЕШТА, 23. јануара 1903. — Недељни извештај будимпештанске филијале Српске Банке са будимпештанске житне и продуктне берзе.

Време. Целе недеље је било млако преме и једнако се око 0° температура држи по целој земљи. Усеви су свуда добро покривени. Тако је исто и у иностранству угодно време. Економи су до сад задовољни са усевима.

Жито: У иностранству: Посао је већином мален. Готова роба је мало поскупила. Конзум се уздржава од купа. У северној Америци још увек стоје цене под утиском ратних вести из Русије и Јапана, но опет нису скупље од прошле недеље. У Енглеској су чврсте цене на терминској пијаци, а посао је мали. У Француској су одржане цене, а за доцнији рок јефтиније. У Немачкој и па свима континенталним пијацама су цене без икакве промене. Конзументи само најпотребније купују.

Код нас је целе недеље мали промет. Посао је почетком недеље нешто на боље ишао, доцније су млинови престали куповати а и продавци се уздржавају продавати и тако се само мањи недељни промет од 85.000 мтц. могао развити са 5 потура скупље од прошле недеље за финије жито.

Данас је ефективном житу непромењена цена, а продато је 12.000 мтц.

Данас се продаје готова роба:

Потиско жито 76—81 кила по 7·65—8·30—.

Банатско жито 76—79 кила по 7·60—8·05.

Бачко жито 76—78 кила по 7·65—8·—.

Сремско жито 75—77 кила по 7·50—7·75.

Све на три месеца унапред.

Раж. Посао омален, оферти мањи и продаје се према квалитету по 6·32½—6·40 паритет Будимпешта.

Јечам. Понуда је уопште слабија, а промет је омален; фабриканти (Rollgerste-Fabriken) плаћају по 5·50—5·75 на три месеца. Шпиритус-фабрике за крупнију робу плаћају по 6 круна.

Зоб. Лошија роба је занемарена; продато је ове недеље око 3000 мтц. понајвише финије робе; цена је за лошију робу 5·35—5·40, а за бољу чисту белу робу 5·50—5·65.

Стари кукуруз се ретко тражи; по који вагон се може спровести по 5·35. — Нови кукуруз: Посао је у новом кукурузу ове недеље живљи и бољи; цена је скупља са 5 потура.

Данас се продаје за јануар по 4·90—4·95, а за фебруар по 4·95—5 паритет Будимпешта. — За јануар 5·45—5·50, а за фебруар 5·50—5·55 паритет Беч.

Ситна проја 5·50—5·60 каса; румунска 5·—·—

Репица купусара 10·50—11·80. Купусара за август —·——·—.

Термини нотирају данас: Жито за октобар 1904. 7·65, а за април 1904. 7·84. — Раж за октобар 1904. —— а за април 1904 6·59. — Зоб за октобар 1904. —— а за април 1904. 5·50. — Кукуруз за мај 1904. 5·27 — Репица (Kohl) за август 1904. 11·50

Ланено семе 8·75—10 — Кудељно семе 9·—

Црвена детелина 62—68, а луцерна 58—64.

Пасуљ: Цена за средњи 9——, округли 9·50 до —— ситан 10·——10·50, а шарени 8——

Маст 65—65·50

Сланина, 3 ком. у 100 кгр. 58·50—59 к.

Сланина, 4 „ „ 100 „ 56—56·50 „

Шљиве. Српска роба: Узанс 15½, 100 К. 19⅓, 85 К. 22¾, 75 К 23¾. — Босанска роба: Узанс К. 15¾, 100 К. 20·—, 85 К. 23·—, 75 К. 24·—.

Пекмез: Српски аb штације К. 14·—, босански аb штације К. 15½.

Све цене се подразумевају по 50 кила робе у крунској вредности.

Оделење за робу будимпештанске филијале Српске Банке деоничарског друштва, IV. Váczi utcza 34. szám.

ПОЗИВ.

на редовну главну скупштину

СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ у ПЕРЛЕЗУ.

(удружење са неограниченом одговорношћу), која ће бити дана 2. (15.) фебруара о. г. у 2 сахата по подне, у писарници задруге, у Перлезу, са овим дневним редом:

1. Избор 3 члана, који ће записник оверовити.
2. Извештај управног и надзорног одбора, у погледу закључних рачуна.
3. Избор управног и надзорног одбора.
4. Избор председника, заменика му и пословође.
5. Избор заступника и заменика му, при овогодишњој гл. скупштини Савеза Срп. земљорад. задруга у Аустро Угарској.

У Перлезу, 4. (17.) јануара 1904. год.

Лазар Нешковић
председник.

Meghivó.

A perlaszi földmivelők szövetkezetének (szövetkezet korlátlan felelsösséggel) — rendes közgyülésére, mely f. é. február hó 15 én Perlaszon, a szövetkezet irodájában, megtartatni fog, a következö tárgysorozattal:

1. A 3 jegyzökönyvhitelesitö megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése a zárszamodasokról.
3 Az igazgatoság valamint a felügyelő bizottság megválasztása.
4. A szővetkezeti tisztvislők u m. az elnök, ennek helyettese és üzletrevető megválasztása.
5. A „szerb mezögazdasági eglyetek szövetkezetnék“ valamint „Szerb közkereseti egyletek központi pénztárának“ f. é. tartandó közgyüléseken e szövetkezetnek képviselöje és ennek helyettese megválasztása.

Kelt Perlaszon, 1904. évi januar hó 17-én.

Elnök.

50 1—1

Моју мануфактурну трговину у којој сам увео да се роба само за готово продаје, вересија је искључена, вољан сам предати.

47 1—3 **Арса Поповић**
у Великом Бечкереку.

Тражи се виноградар

који се разуме и у **воћарству**. Плата му је годишња 500 круна, коју ће у месечним оброцима у натраг примати, слободан стан и огрев.

Од вредноће, разумевања и поштења му зависи и останак односно повишица плате.

Који желе то место добити, нека се обрате са писмом односно сведочбама о свом досадањем службовању на потписаног.

У Сомбору, 10. (13.) јануара 1904.

46 1—3 **Ђорђе Павковић,**
општински ђакон.

Стечај.

Овим се расписује стечај на новоустановљено учитељско место, с којим је скопчана плата:

1.) У готовом годишње — — К 800
2.) У име стана — — — — К 120
3.) У име огрева — — — — К 40
4.) За држање повторне школе кад буде на реду — — — — — К 80

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок стечају је 6 недеља дана од првог уврштења овог стечаја у „Српском Сиону.“

Из седнице м. шк. одбора српских вероисповедних школа старо-паланачких, која је држана 23. новембра (6. децембра) 1903. у Ст. Паланци.

Душан Јаблановић,
парох и предс. шк. одбора.

48 1-3 **Константин Јанковић,**
перовођа.

Стечај.

Умировљењем учитељице Ангелине Степићеве овим се расписује стечај на учитељичко место са овом платом:

1.) У готовом годишње . . . К 700
2.) $8\frac{1146}{1600}$□° ораће земље I. класе
3.) 5643□° ораће земље I. класе пашњака.
4.) За држање повторне школе кад буде на реду . . . К 80
5.) Стан у нарави или релутум од . . . . . К 120
6.) У име огрева . . . . . К 40
7.) 400□° такозваног воденог јароша.

Изабрана учитељица има на сву земљу терете сносити.

Дужности су школском уредбом прописане.

Рок је стечају 6 недеља дана после првог огласа у „Српском Сиону“.

У случају, да на ово место буде изабрана овдашња стална учитељица, онда ће се бирати учитељица на учитељичко место с оваком платом:

1.) У готовом годишње . . . . К 700
2.) За држање потворне школе кад буде на реду . . . К 80
3.) Стан у нарави или релутум од . . . . . К 120
4.) У име огрева . . . . . К 40
5.) 5643□° ораће пашњачке земље I. класе на коју учитељица све припадајуће терете сноси.

Свака молитељка има се у својој молбеници изјаснити, да ли се прима за учитељицу и онда, ако би била изабрана на ово друго место.

Из седнице м. шк. одбора српских вероисповедних школа старо паланачких, која је држана 23. новембра (6. децембра) 1903. у Ст. Паланци.

Душан Јаблановић
парох и председник шк. одбора.

Константин Јанковић
перовођа. 48 1—3

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела

од **В. Н. Немировића-Данченка.**

С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (57)

И на тај начин, за не пуна четири мјесеца, покори у другој половини 1843. године Шамил под своју власт не само Аваријy, него и велик дио приморског Дагестана. У то вријеме и догађаше се ово о чему причамо.

Положај Самурске тврђе биваше сваким даном све ужаснији. Дошло је већ дотле, да је заповједник Степан Федоровић Бризгалов, морао у вече сакупити код себе часнике.

Сви су били израњени. Роговој једва уђе и мораше одмах да сједне у наслоњачу. Рука му бјеше сатрвена у плећу, и послије ране мучила га грозница. Куршум био му још у лијевој нози, и он се у ходу морао одупирати на шљаку. Незамај-Козел, сав ишаран и изгребен ударцима душманским, чекаше смркнут на заповједника. Сабља бјесомучног Лезгинца уриједи потомка славних запорожаца, дугачком, и ако не опасном раном, преко читавог чела. Кнаус бјеше такође ћутљивији него обично. Позваше на договор и Хаби Мехтулина, јер бјеше већ у предлогу за одликовање и чин прапоршчика.

Бризгалов дође међу њих намргођен и ћутљив. Сједио је дуго, а да не рече ни ријечи, и затим као да се пренуо, отпоче брзо да говори:

— Опростите, господо! Немам чим да вас понудим. Ни мрвице немам.

И опет заћута.

Кнаус се накашља. Бризгалов подиже очи и погледа га као питајући, те обори опет очи... Ужасан бјеше израз непоколебљиве одлучности на тим испаћеним и исцијеним лицима.

— Господо! — отпоче напошљетку заповједник. — Позвах вас у ратни савјет. Наш је положај страшан и од никуд излаза. Хране нема. Људи су малаксали и гладни. Сутра ће нас напасти Шамил са свом својом војском.

У соби владаше толика тишина, да се чуло пјевање цикада са врхунца јаворова.

— Данас сам то сазнао. У јутро, чим искочи сунце, биће општи јуриш на тврђу. Ватре њихове примакоше нам се ближе. Поједине чете њихове готово су већ под бедемима. Кабардинци прикучили се на домак топу, и безбрижно запалише ватре. С југа иду на нас Хунзахци и Дидојци. И они се толико примакоше, да на кули стражари наши чују разговор њихов и разабиру поједине ријечи.

Он уморно спусти главу. На њему се видјело да се напреже.

— О предаји не може бити ни спомена. Сви ћемо изгинути како приличи војницима руске државе. Предати се не можемо. Ја не допуштам, и ако ће с нама (и њему задрхта глас) погинути и моја кћи. Али и туђи се нијесмо у стању. Многим војницима испадају пушке из шака. Све је малаксало... Шта да радимо? Хаби-Мехтулин, ви сте најмлађи, вас првог питам, шта велите ви?

— Ја ћу се борити.

— Добро... А ви, Роговој?

— Умријећемо, Степане Федоровићу, и ништа друго... Нашто толики разговор?

И он се опет малаксало спусти у наслоњачу.

— Штапс-капетане?

— Моје је мишљење... да испаднемо и покушамо да се пробијемо кроз те кржљавце.

— Пробити се не можемо... одговори Бризгалов кратко. — Хајдуци похватаће нас рукама, као кокоши. Нећемо далеко измаћи. Протући се не можемо. Има их овдје више од 18.000... Нас је и сувише мало, а поред тог изнурени смо гладом.

— Све једно... Похватаће нас и у тврђи.

— Ја имам свој план. Јесте ли господо сви за то, да изгинемо и да се не предајемо?

— Ко је још в видјео. да се полаже оружје пред ђубретигима!

— Но, онда чујте... Повлачићемо се к барутани. У онај час кад горштаци продру унутра, борићићемо се око барутане колико више можемо, о, да их што више нађури у нашу јадну С Самурску тврђу... Ја ћу бити у барутани. и...

— Ура! викну Е Незамај-Козел толико јако, да се Нина, којоја се била занијела у другој соби у тежакак дријем, пренула и широко растворила св своје упале очи. Али ондје се опет све ститишало и у општем ћутању чуо се тек одмјмјерен и спор глас њена оца. Нина погледада кроз прозор. Кроз прозор просула се по соби мјесечина, цртајући по патосу папаралелограме прозорских окана. Ено у је једном паралелограму види се тамна сјенка са некакве гранчице и љуља се. Љуља се на прозору, љуља се и на патосу. Некаквава тамна тачка пријеђе преко патоса. Јамачвчно је поред прозора пролетјела сова.

— Господо, јестесте ли ме разумјели? Спремите се за смрт! т! Тврђе не предајемо. У пошљедњи тренутатак дигнућу је лагумом скупа са нашим м друговима, који преостану још у животуту и масама душмана, што навру у тврђу. у. Нама преостаје тек једно: слава међу потомством и молитва док још имамо временана... Збогом, господо!

И не пруживши н никоме руке, окрену се он смркнут и одлулучан као и прије, те пође у другу собу к к Нини.

(Наставићиће се.)

Брзојавни и поздрави

који су су стигли

Дру Јовану Јовановићу Змају

приликом његове ве 70-годишњице.

(Настаетавак.)

Крушевац. Живео сл славуј и Змај. — Дружина „Подмладак“.

Крушевац. Многопоштованом чика Јови Змају честитамо седамдесетогодишњицу. — Срдачан поздрав од Милице и Стеве е Миросављевића инжињера, и Душана и Смиље.

Кула. Велики човече, е, дико и поносе наш! Приликом твог рођен-дана хитаитамо да ти честитамо, да ти из дубине наших захвалвалних срдаца, којима си певао цела живота, изразимзимо наше усхићење. Живио нам чика Јово још мнномного и много љета. Наша суза, суза радосница, нека зка ти ороси стару славу и накваси перо; перо којим см си знао мудро Србина и Српче да разбудиш, па да да нам још много на услузи будеш. То те моли уздданица нашега народа, српска школа кулска. — Љубеубе ти руке ученице и ученици са учитељским особљебљем.

Каменица. Високопоштовани Чико! Са веселим срцем, а са изливом на најискренијих жеља наших у име Вас и Ваше седамдамдесетогодишњице, весело кличемо: „Живио нам Чикатка Јово још много и дуго година, здрав и весео, на да дику и понос нашега свеколиког српског народа“.

Желећи Вам свом душошом и срцем нашим, да овај дан, по нас све радостостан и значајан, у миру, срећи, здрављу и потпуномом задовољству, с домом Вашим проведете, остајемо ло љубећи Вам десницу — Браћа Бугарски.

Каменица. Драги и и много-поштовани чика-Јово! Честитам вам седамдесдесетогодишњи дан вашег рођења. Желим вам драги чи чико, да ове дане будућег живота вашег, колико је је благи Бог по милости својој одредио, у бољем здрдрављу проживите. — Са особитим поштовањем ваш л Андрија.

Каменица. На дан твојвоје седамдесетогодишњице прими од мене и моје Милилице искрени поздрав и српско поштовање као песнсник и врли Србин, којим се полосимо. — Љубомир Н Недељковић, парох.

Крагујевац. Поштовавани чика Јово! У тренутку, када ће широм цела,та, на жалост још несрећна и раскомадана Српствава, одјекнути силно глас одушевљења и заноса, у трренутку, кад ће сваки — који иоле зна, шта значи СрСрбин бити — пресрећан кликнути, у часу, кад је срсрпско небо тако мутно и непровидно, кад су се црни,ли, тешки облаци навукли, мукло претећи и уливајући и у свако — и најсмелије срце страх, страх ове мучалаљиве неизвесности, страх од блискости буре, која ће в или васкрснути или аа вечна времена стрти Српствво, у том тренутку сматрам за најсветију и најпријијатнију дужност, да Вам честитам дан рођења, тај мимили спомен на онај час, кад је на српском небу једнна више звезда јарко просијала, просијала да вечно б блиста, вечно сјаје, усађујући у свако срце најсветитији осећај љубави, прегнућа, племенитости, најузввишенијих идеала, тако дивно изражених, а тако ја јасно урезаних у нашу душу од Вас.

Мале су и преслабе речини, да искажу, што бисмо ми сви — и стари и млади и хтели, немогуће је изрећи све мисли, које нам тај дан рађа — ми се само најтоплије и најусрдније молимо благом Богу, да Вас чува још много и много година здрава и весела — вечно ведра и задовољна.

Благодаримо Вишњем, што нам је уделио ретку срећу, да Вам можемо из дубине душе кликнути: „Живели!“ Ваш најоданији поштовалац Момчило З. Иванић, гимн. VII. разреда.

(Наставиће се.)

Позив на претплату.

За који дан изаћи ће први број недељног листа:

Илустрованог Гласника.

Ово је најјефтинији српски илустровани лист. Цена му је 12 круна на годину, на по године 6 круна а доносиће недељно 8 до 22 слика, те ће за годину дана бити читава галерија слика. Садржина ће бити лака и занимљива, а слике одабране. Израда ће бити врло пажљива. Ко год затражи први број на углед, одмах ће му се послати. Лист ће доносити огласе, те се моле српски произвађачи и трговци, да у листу инсерују. Адреса за уредништво и администрацију: Prag, Kral. Vynochrady.

Праг, јануара 1904. год.

Уредништво и администрација

„Илустрованог Гласника“.

ПОЗИВ

НА

XXXI. БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређују

ПОД РУКОВОДСТВОМ ПРОФЕСОРСКОГ ЗБОРА

УЧЕНИЦИ СРПСКЕ ВЕЛИКЕ ГИМНАЗИЈЕ

У НОВОМ САДУ

на дан св. Саве 14. (27.) јануара 1904

у корист својим сиромашним саученицима.

БЕСЕДА ће бити у позоришту Дунђерскога а ИГРАНКА у дворници хотела Јелисавете.

Добровољни прилози примају се захвално.

Улазнице се могу добити у гимназиске управе и на дан беседе у вече на каси

Почетак беседи у 7 а игранци у 9 сахата.

Молимо п. публику, да дође на време, јер улажење за време пјевања и свирања буни.

РАСПОРЕД:

1. а) Брамс: Девојка и венац;
   б) Мокрањац: Магла пала;
   в) Кеслер: Ђачка песма, пева гимназиски мешовити лик.
2. Мендлсон: Двопев, певају уз пратњу гласовира браћа Милан и Ђура Матић, ученици VII, разреда.
3. М. Милојевић: Рибарева смрт, балада за два гласовира, свирају: М. Милојевић, ученик VIII. разреда и Виктор Розенцвајг, ученик VII. разреда.
4. Чајковски Моцарт: Ноћ, пева гимназиски мали мешовити лик.
5. а) Григ: Славујева песма;
   б) Дворжак: Легенда, свира гимназиски оркестар и на гласовиру у 4 руке В. Розенцвајг, уч. VII. разр. и Душан Кнежевић, уч. VI. разреда.
6. Бињички: из опере „На уранку“
   а) Речитав и песма: Ој Раде... уз пратњу гимназиског оркестра пева Владислав Костић, уч. VIII. разреда.
   б) Кор сељана и сељанака, уз пратњу, гимназиског оркестра пева гимназиски мешовити лик.
7. Живојновић: Ивански венац на српски дан, приказује више гимназиских ученика и гимназиски мешовити лик.
8. Ш. Српске народне песме и игре, свирају и певају гимназиски тамбурашки збор и мушки лик.

За тим

ИГРАНКА.

ЦЕНА МЕСТИМА:

Ложа бр. 1—5. у партеру	30 круна
„ бр. 1—5 и 7. у првом спрату . .	24 круне
„ бр. 6. у партеру и у првом спрату	20 круна
„ у другом спрату	10 круна
Седиште у паркету у првих пет редова	5 круна
„ „ „ у редовима VI—XII.	4 круне
„ на балкону у првом реду . .	5 круна
„ „ „ у другом реду . .	3 круне
„ „ „ у III. и IV. реду .	2·40 „
„ на другом спрату у првом реду	3 круне
„ „ „ у другом реду . .	2·40 „
Стојање у партеру и у II. спрату . .	2 круне

НОВА КЊИГА.

АВАНТУРЕ И ПИКАНТЕРИЈЕ

из развратног живота

Драге Луњевица Машина

потоње 1078 3—10

КРАЉИЦЕ ДРАГЕ

или крвава драма последњих

ОБРЕНОВИЋА

Цена 1 круна.

Издање:

СТЕВЕ КЕРЕШЕВИЋА

а добија се у свима књижарама, а тако исто и код

Браће М. Поповића у Н. Саду.

Ко хоће зајам?

Ко на своје непокретно имање хоће хипотекаран зајам нек се обрати на **Földhitel közvetitő hivatal Budapest VIII. Rákoczi utcza 2. szám.** (Посредовно звање за зајмове на некретнине).

Ово звање посредује (спровађа) зајмове на некретнине, главни му је смер пак, да помогне средњем сталежу и мањим газдама, зато посредује зајмове већ од **1000 круна почевши па на више.**

Ко на већ дигнут свој зајам високу камату плаћа, том ово звање јефтиним зајмом помогне. Ово звање новим зајмом исплаћује предходне дужнике и уз незнатну провизију свршава све послове око новог зајма. Спровађа зајмове на половину вредности некретнина и то на 20, 30, 40 и 50 година. Ако дужник тачно плаћа, зајам му се не може одказати. Напротив он може зајам заводу на делимично ил са свим натраг вратити. 1023

Ово звање за сад посредује зајмове са 4% камата. Коме је дакле зајам потребан нека се са пуним поверењем обрати на нас; ми на просто писмо сваком радо дајемо обавештаја.

15—25 **Траже се заступници на страни.**

Ко тражи зајам има да пошаље грунтовни извод и катастрални поседовни лист.

ДОБРО СТАРО КУЋЕВНО СРЕДСТВО

које би требало да буде у свакој породици јесте свуда познат и опробани

Ернста Хеса „Eucalyptus“

гарантиран чист, већ од 12 година управо из Аустрије поручиван природни производ.

У Немачкој и Аустро-Угарској законом заштићено. Јефтина цена од 1 кр. 50 пот. За оригиналну флашу која је ради употребе издашна омогућава свакоме набавку тог средства **за повраћај здравља и сачувања од болести.**

Преко 1500 захвалница и признања

добио сам без захтева од оздрављених лица, који су патили од

севотина, крсто-грудо-зратобоље, подагре, недовољног дисања, кијавице, главобоље, бола унутарњих нежних органа, старе ране, болести коже итд.

Не треба пропустити, а да се не поручи врло важна књига у којој су тачно описани Еукалиптус-препарати и како се исти имају употребљавати при описаним болестима. Сваком болеснику достављам на захтев ову књигу бесплатно, у којој сам дао отштампати количину сведочаба оздрављених лица.

Треба тачно пазити ↓↓↓↓↓↓ ↓↓↓↓↓↓ на заштитну марку

Клигентал у Саксонској.

ERNST HESS

Eucalyptis-Importeur.

Стоваришта у Будимпешти: **Josef v. Török**, Apotheker, VI, Király-utcza 12. und Andrássy út 26. **J. Lederer**, Apotheke, „zum König von Ungarn,“ V., Erzsébettér. Marokkói-utcza 2. **Dr. Alexander Rosenberg**, Apotheke „zum Stern“, VIII. Kerepesi-út 43. **Edmund Eibach**, Apotheke „zum heil. Bartholomäus“, VI. Andrássy-ut 55. **Dr. Emil Buday**, „Stadt-Apotheke“, IV. Váczi-utcza 34. **J. Raditz**, Apotheke „zum weissen Kreuz“, IV. Fővám-tér 6. Apotheke „**zum Schwan**“, Aréna-ut 124. **Vilhelm Kerpel**, Apotheke „zum weissen Adler“, V. Lipót-körút 28. **Coloman Krieguer's** Apotheke „Üllői-út 68. 583 26—26

Стечај.

Оставком изабране питомице Десанке Николић на стипендијско место из задужбине народног добротвора Стевана Николића и сестре му Василије, поново се расписује стечај на то место из поменуте задужбине.

Стипендија ове задужбине износи годишње 252 круне, која ће се исплаћивати у 10 школских месеци, а могу је добити ученици или ученице средњих школа. Првенство имају рођаци пок. добротвора и сестре му.

Молиоци треба да поднесу:

1.) Крштено писмо;

2.) сведочбу од последње школске године.

3.) лечничку сведочбу о здрављу и накаламљених богиња;

4.) сродници имају да докажу своје сродство.

Рок стечају до 18. (31.) јануара 1904.

Из ванредне седнице црквеног одбора српке православне црквено школске општине новосадске 24. децембра 1903. (6. јануара 1904)

Паја Ћурчић књиговођа. — **Петар Попадић** председник.

31 2—2

КЊИГОВОЂУ

Србина православне вере, који је и мађарском језику вичан, тражи

СРПСКА ШТЕДИОНИЦА

КАО ЗАДРУГА

У ВАРЈАШУ

са годишњом платом од 1000 круна.

Првенство имају они, који су већ у новчаном заводу дуже времена били. Молбенице се имају на управу послати до краја о. м. по новом календару. 36 2—3

Част ми је штованој публици како из места тако и са стране до знања ставити, да сам моју

ГВОЖЂАРСКУ РАДЊУ,

на житној пијаци број 11. преко пута од српског крста подпуно снабдео

особито са фурунама,

пошто сам исте из најбољих фабрика набавио, како би штоване муштерије задовољити могао а продаваћу их по најјефтинијој цени.

Препоручујем даље особито добар угаљ за коваче.

Умољавајући штовану публику како из места тако и из околине да ме што више посетити изволи.

С особитим поштовањем

Антон К. Тот,

Нови Сад.

30—50 851

Трговци, занатлије, привредници!

уписујте се у

СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ

У НОВОМ САДУ

уписнина 2 круне по честицама.

Уплата 2 круне месечно.

ПРАВИЛА и ПОСЛОВНИКЕ

сваком на захтев бесплатно.

1081 5—10

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једнно права апотекара **A. Thierry-а**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRy in **Pregrada.**

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже „**rosa centifolia**“, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у свези са другим припознатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих озледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, **кад се опече ма којом приликом**, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разране итд. итд.

Ова маст што старија, то изврсније дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљано бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем **2 тегле 3 К.**

Опомињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: „**Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada**“ урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стоваришта, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 8—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.